

Vejdirektoratet vil krænke Gudenå-fredning

Af geolog Jørgen Dahlgaard, *Aktuel Naturvidenskab*

Vejdirektoratet har afsluttet en VVM-undersøgelse (VVM står for Vurdering af Virkninger på Miljøet) af den kommende Herning-Århus motorvej på strækningen fra Bording via Silkeborg til Låsby. Vejdirektoratet anbefaler nu en vejføring, som går tværs igennem et unikt fredede område, hvilket ikke er sket før.

Enestående landskab

Den kommende motorvej skal ved Silkeborg passere nogle af Danmarks smukkeste landskaber og naturområder med bl.a. den markante Funder Ådal samt ikke mindst Gudenådalen med store fredede områder. De såkaldte Sminge- og Gødvadfredninger omfatter ca. 1400 hektar af dalen med nærtliggende højder og sidedale (erosionsdale). I fredningskendelsen fra 1975 hedder det bl.a., at Gudenådalens markante profil med de store højdeforskelle skal bevares. Professor Gunnar Larsen siger i kendelsen om ådalen:

“Det foreliggende område er omfattet af meget betydelig geologisk interesse, idet der kan henvises til både rent videnskabelige og til undervisningsmæssige motiver.

Til geologiske undervisningsformål er det meget vigtigt, at den foreliggende landskabskombination bevares således, at man her fremdeles kan finde emner for ekskursioner og feltkurser. Gudenådalen er desuden et vigtigt emne for fremtidens geologiske forskning. Det er netop den betydelige størrelse af det areal, fredningsbestræbelserne omfatter, der gør området ekstra attraktivt som fremtidig naturvidenskabelig arbejdsmark. Både dalstrukturen og relationen til det omgivende morænelandskab er vigtig.”

De fleste geologiinteresserede vil vide, at Gudenådalen er kendetegnet ved markante smeltevandsterrasser dannet ved smeltevandets afstrømning under tilbagesmeltningen af Nordøst-isen og senere den Ungbaltiske is ved afslutningen den seneste istid. I det fredede område kan vi således se tre terrasniveauer, som svarer til forskellige afsmeltningssstadier, ud over det postglaciale niveau, hvor Gudenåen løber i dag. Alt i alt er der tale om et landskab, som bør bevares for næsten enhver pris. Geologien

eller “landskabsdokumenterne” kan ikke genskabes, hvis de først er fjernet eller forstyrret af en gennemgravning. Et motorvejsbyggeri er desværre noget af det mest landskabsødelæggende, man kan forestille sig.

Hvad sker der nu?

Der kan ikke dispenseres for anlæg af en motorvej gennem den nuværende fredning. Sådan er fredningsbestemmelserne, men der kan køres en ny fredningssag for området. I sidste ende kan Folketinget tvinge en motorvej igennem. Man må blot håbe, at beslutningstagerne når at komme til fornuft og vælger en alternativ løsning – jeg er foreløbigt rystet over Vejdirektoratets anbefaling. Høringsfasen for VVM slutter den 18. oktober, men jeg håber, at geologerne fortsat vil gøre deres indflydelse gældende på alle niveauer.

Hvis politikerne ikke vil respektere en sådan fredning som Gudenåfredningen, så må man frygte, at værdifulde landskaber, som kun er beskyttet af planlovgivningen med regionplaner m.m., ryger med et penestrøg, så snart andre interesser trænger sig på. Der er set uheldige eksempler på dette i flere kommuner og amter.

Et EU-habitatområde

Måske kan vi finde en allieret i biologerne i denne sag, idet Gudenådalen er et EU-habitatområde. Det har før vist sig at være uhyre effektivt. Det er dyrearter som odder, damflagermus og grøn kølleguldsmed, som vil blive generet af denne motorvejslinieføring.

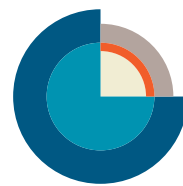

Landskabets højdekurver med de store dalstrøg omkring Silkeborg. Forskellige linieføringer for en motorvej er indtegnet. (Kilde: Vejdirektoratet, rapp. 254, 2002)

Kilder:

Vejdirektoratet: VVM-redegørelse: Motorvej Herning-Århus ved Silkeborg.
Hovedrapport Rapport 254, 2002 samt Miljøvurdering, Rapport 257, 2002
Geologisk set: Det mellemste Jylland, Gunnar Larsen og Christian Kronborg, Geografiforlaget og Skov- og Naturstyrelsen.

Tak til vore sponsorer:

GEUS

og

og støtte-abonnenter:

WaterTech a/s

Dansk Geofysik

Kortlægning og rådgivning

DGE
Dansk Geo-servEx a/s
• Miljø • Vand • Råstof • Geologi